

עלי ההגהה

דשיחת

ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תשמ"ח

יוצא-לאור לש"פ נשא ה'תשפ"ב

בפעם הראשונה

יוצא לאור על ידי מערכת
"מפתח"

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

MAFTEIACH

www.Mafteiach.app

נסדר והוכן לדפוס ע"י מנחם מענדל בן פריידא מלכה ושלום דובער בן רבקה

פתח דבר

לקראת ש"פ נשא, י"ב סיון – הננו בזה מוציאים לאור צילום כתי"ק עליי
ההגהה המלאים – בפעם הראשונה – דשיחת ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תשמ"ח.

*

קונטרס זה יוצא לאור ע"י מערכת "מפתח". אפליקציית "מפתח" הינו מיזם
שמטרתו לרכז במקום אחד את האודיו, הוידאו, התנחות הבלתי-מוגהות
והמוגהות – לכל שיחה והתועדות של הרבי. הקונטרס הוא השלשים ושתיים
בסדרת "הגהות", ובעז"ה יופיעו קונטרסים נוספים בקרוב.

החוברות הקודמות של "עלי-ההגהה" זמינים באפליקציית "מפתח":

[.Mafteiach.app/about](https://Mafteiach.app/about)

וכאן המקום לבקש בבקשה כפולה ומכופלת, שכל מי שיש תד"י הגהות כ"ק
אדמו"ר שליט"א בשיחות ומאמרים – שיואיל להמציאם למערכת, ע"מ לזכות
בהם את הרבים.

* * *

והעיקר – יהי רצון שנזכה זיך זעהן מיטן רבי'ן, ולשמוע "תורה חדשה" תיכף
ומיד ממש!

מערכת „מפתח”

ועש"ק פ' נשא ה'תשפ"ב

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ברוקלין, נ"י.

משיחות ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תשמ"ח – עלי ההגה

כס"ד. משיחות ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תשמ"ח.

א. לויט דעם באוואוסטן ווארט פון של"ה¹, או די מערד'ס האבן א שייכות מיט די פרושיות ווען זיי פאלן אויס, איז פארשטאנדיק אז פרושה נשא, וועלכע מלייענט (מערסטע יארן², ווי היינטיקן יאר) אין דעם שבת נאך חג השבועות, זמן מתן תורתנו, האט א שייכות מיט דעם אינהאלט פון מתן תורה.

וכפרט בקביעות שנה זו, ווען דער שבת נאך חג השבועות (ווען אלע ענינים פון חג השבועות ווערן נתעלה און דערגרייכן א שלימות פון "ויכולו"³), איז י"ב סיון, דער יום סיום החשלוּמין פון חג השבועות⁴.

ב. די שייכות פון פרושה נשא מיט (מתן תורה איז מרומז גלייך בחתלה הפרשה, ווי עס שטייט אין מדרש רבה⁵, אז דער טעם פון דעם וואס דער ציווי "נשא את ראש בני גרשון" קומט נאך דעם ציווי "נשא את ראש בני קהת"⁶ - "אע"פ שגרשון כבוד ומצינו שבכל מקום חלק הכבוד כבוד לבכור" - אז "לפי שהי' קהת טוען הארון ששם התורה כר' הוי יקרה היא מפנינים מכבוד שיצא ראשון כו"⁷.

אוי אויך בסיום הפרשה, וואס הכל הולך אחר החיובים⁸ (און געזיך סופן בחתלתן ותחלתן כסופן⁹), רעדט זיך וועגן תורה - "ובכוא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרות אשר על ארון העדות מבין שני הכרוכים ודבר אליו". כיו אז "הקול מדבר אליו" ("הקול" מיט א ה"א היריעה) איז פארבונדן מיט מתן תורה - "הוא הקול שנברך עמו בסיוני".

ג. דער ביאור כזה (בעומק יותר) וועט מען פארשטיין בהקדים א שאלה אין ריש פרושתנו (און אין פרוש"י):

אע"פ וואס מ'האט געציילט אלע לויים, בני קהת, בני גרשון און בני מררי - שטייט אבער "נשא את ראש" נאר בא בני קהת און בא בני גרשון, אבער ניט בא בני מררי (בא זיי שטייט נאר "תפקוד אונתם"¹⁰)?

שטייט ארויף דעם דער ביאור אין מדרש¹¹, אז "בבני קהת ובני גרשון נאמר בהן נשיאות ראש שחלק להם הקב"ה כבוד, לקהת בעבור כבוד הארון, ולגרשון על שהי' בכור, אבל בני מררי שלא הי' אלא בני פשוט ועבודת משאם לא הי' אלא קרשים ובריחים ועמרים ואדנים, לא נאמר בהם נשא את ראש".

די קשיא איז אבער אויך ע"ד הפשט, אין פשוטו של מקרא, פאר א בן חמש למקרא, ווייל ער זעט אויך אין פשוטו הכתובים דער חילוק אז "נשא את ראש" שטייט ניט בא בני מררי.

512

ויש לומר אז רש"י (וואס ענינו של פשוטו של מקרא¹²) האט דאס באוואונט בפירושו בחתלה הפרשה: ארויף דעם וואס עס שטייט "נשא את ראש בני גרשון גם הם" איז רש"י מפרש "כמו שצויתך על בני קהת לראות כמה יש שהגיעו לכלל עבודתו".

האט מען אמאל גערעדט דעם ביאור אין דעם¹³, אז "נשא את ראש", איז פארבונדן (ניט מיט א מגין בעלמא, נאר מיט) נשיאות ראש וחשיבות פון די בעלי כח וועלכע זיינען צוגעפאסט לעבודת משא, "הראויין לעבודת משא"¹⁴, "כמה יש שהגיעו לכלל עבודתו"; און דער ענין (נשיאות ראש וחשיבות אלט א בעל כח הראוי לעבודת משא) איז געווען נאר בא בני קהת און בא בני גרשון און ניט בא בני מררי.

און וויבאלד אז זייער עיקר תפקיד איז ניט אין גדר מון "עבודת משא", איז בא זיי ניטאט די נשיאות ראש וחשיבות וואס איז פארבונדן מיט "הראויין לעבודת משא". ווי גערעדט דעמולט בארוכה.

ד. דער ביאור אין דעם בפנימיות הענינים [כידוע אז אין רש"י איז אויך פאראן "ענינים מופלאים"¹⁵ און "יינה של תורה"¹⁶]:

דער אויפטו מן משכן איז, אז דורך אים האט זיך אויפגעטאן השראת השכינה אין זך גשמיות'דיקע, וועלט, עולם הזה הגשמי - "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"¹⁷.

כבר דאס אויפטאן - אז אלקות זאל זיך פארבינדן מיט עולם, וועלכע איז מצד עצמו מעלים ומסתיר ארויף אלקות - האט זיך

(1) חלק מתושביכ ר"ם וישוב. (2) וכשאר השנים - קורן מ' נשא בשבת שלמי (ושמתי) מהבית, חג השבועות. (3) ראה אחיה בראשית כ"ד א פב, כ ואליו. כ"ד (4) ואליו. ועוד. (4) נוסף על השיבות ושבת בכלל למתן תורה - ולמלי עלמא בשבת עינתה תורה (שבת מו ב' וראה תרי"ג בת"פ ע"פ). (5) ואליו. (5) ראה סידור ארז"ו למי' למנחה ג' ע"ד' ב' בת"פ ע"פ. (6) ואליו ואליו. (7) וראה שם. (7) במבד ד' ב' (8) ביבות יב, א' (9) ספר יצירה מ"א מ"ו. (10) פרשתו ג' כט. (11) במבד"ק פרשתו מ"ו, ד' הובא בלק"ת שם בא' כ' (12) משי"י בראשית ג' ח. ועוד. (13) לקיש תי"ת ע' 46 ואליו. (14) משי"י במבד"ד ב' (15) שלי"ת כס"פ שבועות שלו (קפא, א.) (16) "היום יום כט שבט" (17) הורמא כ"ה.

.. ויש לומר אז רש"י (וואס ענינו של איז פשוטו של מקרא) ..
.. אז דורך אים האט זיך אויפגעטאן השראת השכינה אין דער גשמיות'דיקער וועלט ..

געפאדערט בכללות צוויי ענינים: (א) פון איין זייט, האט די תרומת המשכן געדארפט זיין "אשר ידבנו לבר", "רצון טוב" 18 - מציאות האדם. ועאכ"כ עשיית המשכן וכליו וזאת דערצו האט מען געדארפט **חבמי לב** 19. (ב) אבער צוזאמען דערמיט האט געדארפט זיין דער ענין הביטול: "ויקח לי תרומה - לי לשמי" 20. און אויך "ועשו לי מקדש - לי לשמי" 21 - עס זאל ניט אריינמישן קיינע פניות של מציאותו, אז ער איז דער נדיב און ער איז דער חכם וכו', עס זאל נאר זיין "לשמי", צוליב דעם אויבערשטן.

די צוויי תנועות זאגן זיך אויך אויסגעדרוקט אין עבודת הליים כממא המשכן - וזאת ענינם בכללות אין "לוי" מלשון חיבור ("ילוה אישי אלי" 22), צו מחבר זיין "אור אים בעולמו", ע"י נשיאת המשכן וכלי 23 - וזאת דאס איז בכללות דער אונטערשייד צווישן עבודת בני קהת ובני גרשון און עבודת בני מרי אין משא המשכן 24:

עבודת בני מרי איז - עבודת הביטול (מרי מלשון מרירות וזעלבט זיינען "עצי שטים עומדים" 25, וזאת עמידה ורייזט אויך ביטול, "אין עמידה אלא שתיקה" 26, "בחי" ביטול העצמות מכל וכל, והיינו בחי ביטול והרצון שלא יחא לאדם רצון אחר וזאת הרצון לה' אחד כו" 27.

עבודת קהת און עבודת גרשון באשטייט בעיקר (ניט פון ביטול והעדר המציאות, נאר אורכה -) באופן פון התפשטות וכורך הליכה - אויפטאן און פארשפרייטן קדושה, ובכללות - די עבודה אין לימוד התורה עבודת התפלה וקיום המצוות (הליכה מלמעלה למטה און הליכה מלמטה למעלה) 28.

וואס דערפאר זיינען די בני קהת געווען די נושאי הארון וכלי המשכן, וועלכע זיינען כלים חשובים, און יעדער כלי האט זיין באזונדער תפקיד אין עבודת ה' במשכן און אין אויפטאן דעם "ושכנתי בתוכם", אנהויבנדיק פון דעם ארון - דער ענין פון תורה; און ער"ז בני גרשון זיינען געווען די נושאי היייערות, וואס נעמט ארום דעם משכן, ע"ד ווי די לבושים פון מצוה.

וואס כבוד אז עס זאל זיין השראת השכינה למטה (אין משכן) דארפן זיין בירע ענינים כניל: איידער ער קען ממשיך זיין די שכינה אין גשמיות העולם (דרך אן עבודה באופן של התפשטות - הליכה) דארף זיין די (הקדמה פון דער) עבודה בדרך עמידה וביטול, "לעמוד ולשתוק מן התפשטות והילוך שבלעומת זה והן היצונות ורות שהאדם רוצה וחפץ ומשתוקק לדברים וזים כו' וכדי שיתחפך מהילוך זה להיות ההילוך באלקות, הוא ע"י שיבא תחלה לבחינת עמידה, והוא בחי' ביטול רצון כו" 29.

דערנאך קען ער אויך דעם "אויספוביען" א משכן, און טאן די עבודה בדרך התפשטות והליכה אין קדושה. אזוי ווי דאס איז אין דעם משכן גשמי, אז די יריעות און דער גאנצער משכן (ובתוכם - די כלי המשכן) האלטן זיך אויך די קרשים עומדים און די בריחים ואדנים (וועלכע בני מרי האבן געטראגן) - דער ענין הביטול. ה. עפ"י יש לומר אז דאס וואס בא בני מרי שטייט ניט "נשא את ראש" 30 איז עס ניט מצד דערויף וואס זיי זיינען געווען אין א דרגא וואס איז גינדיקער פון נשיאת ראש, נאר - אורכה, אין דעם באשטייט זייער מעלה, וואס זייער עבודה איז ביטול, שלילת (והיפך) נשיאת ראש

ובלשון המדרש הג"ל, אז "בבני קהת ובני גרשון נאמר בהן נשיאת ראש שחלק להם הקב"ה כבוד כו', אבל בני מרי נשא את ה' אלא בני פשוט ועבודת משאם לא ה' אלא קרשים ובריחים ועמודים ואדנים, לא נאמר בהם נשא את ראש":

כא בני קהת ובני גרשון, וואס זייער עבודה איז הילוך והתפשטות - איז נוגע דער ענין פון נשיאת ראש און כבוד, ע"ד "ויגבה לבו ברכי ה'"; משא"כ דער ענין פון בני מרי איז דאס וואס זיי זיינען "בני פשוט", עבודת הביטול, שולל זיין ציור ומציאות, און דערפאר באשטייט זייער מעלה אין דעם וואס "לא נאמר בהם נשא את ראש".

יש לומר אז דאס איז דער תוכן פנימי אין דעם ביאור הג"ל בפרש"י אין דעם חילוק צווישן בני קהת ובני גרשון מיט בני מרי - אז בני קהת און בני גרשון האבן דעם נשיאת ראש וחשיבות אלט בעלי כח וועלכע זיינען ראוי לעבודת משא, וואס

18) שם, כ ובפרש"י. 19) ויקהל לה, י ואלך. 20) תרומה כה, כ ובפרש"י. 21) פרש"י תרומה ח ה. 22) ויצא בט, לו. 23) לקיחת פרשתו כא, ריש ע"ב. 24) ואלך. 24) ראה לעצמו שם (בא"ג), שכללות וכו' וזנות כליות (בני קהת בני גרשון ובני מרי) וכו' יתחייש. 25) תרומה כו, ט. 26) סוטה לט, מ. 27) לקיחת שם כ, ג. 28) שם כו, ג. כה, ב סוטה נשא תרע"ג. 29) לקיחת שם כ, ג. 30) ראה גם אח"ת פרשתו ע' ורמ ואלך. ע' איהלו. ע' אהשללו ואלך. סוטה נשא תרע"ג. 31) דהייב יו, ו.

17)

X

4172

ק"ת
(3172)

2

א

.. און אויך "ועשו לי מקדש - לי לשמי" - עס מען זאל ניט אריינמישן קיינע פניות של מציאותו, אז עב איז דער נדיב און עב איז דער חכם וכו', עס זאל נאר זיין "לשמי", ..

צוליב דעם אויבערשטן ..

עבודת הביטול (מרי מלשון מרירות שמביא לביטול) ..

המשך בעמוד הבא

ס"ה

. . וואס זייער עבודה איז ביטול, שלילת (והיפך) נשיאת ראש- (קבלת כבוד).

. . אז ער איז א מציאות (דקדושה) וועלכע האט דעם כח צו טראגן . .

ס"ו

. . וואס דאס האט געגעבן דעם כח צו איבערמאכן . . [סימן לחבר האות ג להמשך התיבה (געגעבן)]

. . איז בא זיי צום אלעם ערשטן געווען א ביטול כללי ויחן - כאיש אחד⁶ ביטול מצד עצמם, און דערנאך א ביטול מצד הציבור (פרחה נשמתן וכו') . .

. . נאר דער ביטול איז בכדי צוברענגן און מבטל זיין דעם העלם והסתר . .

. . ביז פאראייניקט ווערן מיט דעם אויבערשטן . .

. . אין א שטענדיקער תנועה פון התפשטות והליכה, שטייגן מערער און מערער- העכער.

(24) . . שבכללות הג' דרגות בלויים (בני קהת בני גרשון ובני מררי) הם ב' ג' ידות . .

(*)

הביטול כללי בעולם וואס איז געווען בשעת מתן תורה, זאל מען דערנאך קענען מוזן ומברר זיין די וועלט⁵¹, אז דארט זאל זיין "ושכנתי בכם", ווי ס'איז געווען בפועל דערנאך אין משכן⁵².

ז. און די צוויי ענינים געפינט מען אויך אין דער הכנה צו קבלת התורה⁵³:

לכל לראש האבן אידן געוואגט (נאר) "נעשה"⁵⁴ - ביטול וקבלת עול צו אננעמען אלץ וואס דער אויבערשטער זאגט, וואס דאס איז דער יסוד והחולת העבודה. דערנאך האבן זיי געוואגט "נעשה ונשמע"⁵⁵, אז מ'וועט לערנען און פארשטיין און ארייננעמען אין א פנימיות די דברי תורה, ד.ה. אז לאחרי ווי מ'האט דער יסוד הביטול, דארף זיין די התפשטות אין "נשמע" והכנה בלימוד התורה⁵⁶.

וכפרטיות יותר, איז אויך אין דעם "נשמע" גופא (לימוד התורה) "הכנה והשגה" פאראן ביידע ענינים: "ליגמר אינש והדר למסכר"⁵⁷. לכל לראש דארף מען לערנען און פארשטיין די ענינים וואס מ'האט געהערט מרוב, און איש מפי איש כיו משה רבינו שקבל תורה מסיני, וואס בא מתן תורה איז געגעבן געווארן מלמעלה כל התורה כולה, אויך מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש⁵⁸; אבער דערנאך דארף זיין דער "למסכר" - לערנען תורה בכח עצמו, און מחדש זיין בחוה, און ארויסברענגען מן הכלל אל הפרט ומן הכח אל הפועל, דאס וואס איז געגעבן געווארן בא מתן תורה.

די זאגן זאלן אה"כ

י. ויש לקשר זה אויך מיט דעם היינטיקן פרק אין פרקי אבות - לויט דעם מנהג צו לערנען פרקי אבות "כל שבתות הקיץ"⁵⁹, אויך נאך חג השבועות, וואס לויט דעם לערנט מען דעם שבת פרק ראשון (צום צווייטן מאל בשנה זי⁶⁰):

אין דער ערשטער משנה פון דעם פרק לערנט מען: "משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לוקנים ולקנים וקנים לנביאים ונביאים מסרה לאנשי כנסת הגדולה". און די משנה איז מסיים מיט "הם אמרו שלשה דברים, הווי מתונים בדיון, והעמידו תלמידים הרבה ועשו סג לתורה".

וויבאלד אז דער מסדר המשנה האט צוזאמענגעשטעלט אז אין איין משנה זאלן שטיין ביידע ענינים - "משה קבל תורה מסיני ומסרה כו", און דעם מאמר פון אנשי כנסת הגדולה - איז פארשטאנדיק אז ס'איז דא צווישן זיי א שייכות.

יש לומר הביאור כזה:

די משנה גיט ארויס ביידע תנאים וואס דארפן זיין אין לימוד התורה ועבודת ה' ככלל - ביטול און התפשטות:

לכל לראש דארף זיין "קבלת תורה מסיני"⁶¹. דערנאך דארף אבער זיין דער "ומסרה כו", ס'איז ניט גענוג אז ער זאל בלייבן א מקבל, נאר תורה דארף ביי אים זיין באופן של התפשטות, ער דארף איבערגעבן און לערנען תורה מיט אנדערע (ועד"ז בא יהושע - איז נוסף צו זיין ביטול וקבלה פון משה, ווערט דערנאך זיין השפעה "ויהושע לוקנים", און אזוי מדור לדור - "וקנים לנביאים, ונביאים מסרה לאנשי כנסת הגדולה"). און אין דעם באשטייט די שלימות פון "משה קבל תורה מסיני" - בשעת דאס קומט ארויס אין "ומסרה".

און דעריבער איז די משנה מסיים, אז אויך בא די אנשי כנסת הגדולה איז (ניט געווען נאר די קבלה פון די נביאים, נאר אויך) "הם אמרו" - אלס משפיעים, און ניט נאר איין ענין, נאר

51) ראה סה"ס תרתי"ז ע' רא. המשך תעריב שם. 52) ראה תניא פליד, שכיון שישאל לא יכלו לסבול גילוי אור בשעת מית ופרחה נשמתן, ולכן מיר אמר להם לשנות לו משכו וכו' ודושי הקדשים להשרות שכבתו שהוא גילוי יתודות ית' כו". 53) ועד"ז גם בפס' ימי ההכנה למתן תורה - הי' כ' בעבודת אלו; (א) הביטול והמרה מהמ"ט שעל סומא, "לטהור", לטהר בני ישראל להקדיש ליום החתונה זה מתן תורה [וזה אור מהטעמים "ממור" כס' סומא* בימי ההספירה*]. (ב) ההשקווקת וכו' למתן תורה, ע"י ועבודה בהתמסרות המרות חסדו שבוחד ע"י מלכות שמלכות, מ"ט שע"י ביתו, ע"י לעשר תרין. 54) משפטים כד' ג. 55) ע"ל פ"ז הי"א. מילה י"ב. ב. ירושלמי פאה ס"ב הי"ד. וראה תריש מילואים לכ"ד טו פ"א ע"י ג' ואלין]. וצ"ל. 56) סידור אדה"ז לפני פרקי אבות. 60) שמה טובה שהוא הכנה בעליה יותר מהלימוד כפעם הראשון וצמילא גם בהלימוד גדול שמביא לירי משה - "מילי דחסידיה" ו"מילי דניקיין" (בי"ל, א), בהירו יותר וכו'. 61) ראה ביאורים לפרקי אבות כאן, שהוא הביאור בהלכות "מסיני", ולא "הקדיש" - כי סיני (מכין) מכל טוריאי - מרדש תהלים (באכצו) סו, זי) רומע על הביטול שצ"ל בקבלת התורה.

צורה ג' ע"ב

ב

54) ולתנין שפירש סומא הוא בפרשתנו - פ' נשא, שקורין לעולם כסידור הלוג'י, "בניל ס"א". 55) ולתנין ששהיה האשה לבעלה הוא ע"י עפר המשכן, המורה על הכלית הביטול, ועד שזהו לטמא יתור אפילו מדוני המשכן ועצי שטים עומדים (עבודת מרי).

ס"ז

.. און מחדש זיין בתורה, און ארויסברענגען מן הכלל אל הפרט ומן הכח אל הפועל, דאס וואס איז געגעבן געווארן בא מתן תורה- **ביז לאפשא לה**⁴

*

(53) .. [וזהו אחד מהטעמים על-ל **דהנהגה דלימוד מס' סוטה** בימי הספירה].

(58) ראה שקלים פ"ו ה"א . . [תחלה הי' כתוב "שלקים", ושינה ותיקן כבפנים]

(60) שמוזה מובן שהוא בהבנה נעלית יותר מהלימוד בפהם הראשונה ..

(61) .. שזהו הביאור בהלשון "מסיני", ולא "מהקב"ה" - כי סיני ..

[המשך מעמוד הקודם]

.. און ניט נאר איין ענין, נאר "שלשה דברים", ע"ד כללות התורה ועלכע איז "אוריין תליתאיי" דוקא" ..

.. "והעמידו תלמידים הרבה": אע"פ וואס דער די הקדמה דארף זיין דער ביטול פון דעם תלמיד לרבו, און אויך דערנאך - מתון בדין שע"פ שכלו - זאגן די אנשי כנסת הגדולה א הוראה ..

.. "הרבה", וואס דאס איז כולל די מערסטע צאל תלמידים וואס קענען זיין ..

.. נאר דער תלמיד ותיק דארף בכח עצמו צוגעבן סייגי תורה (פפפפ) על יסוד כללי התורה שקבל מרב), ביז דער הוראה "עשו משמרת למשמרת" לויט זיין אפשאצונג פון צרכי הדור ..

ס"ט

.. דלכאורה איז די שלימות בזה ניט (נאך) "והעמידו", נאר ער זאל זיי מאכן פאר מהלכים? ..

.. און זיינע חידושים זאלן זיין געבויט אויף די יסודות וואס ער האט מקבל געווען מרבו. ביז אז לאחר החידוש שלו - זאל ער האבן מן המוכן דעם ענטפער אויף דער שאלה (הרגילה בש"ס): מנא הני מילאי ..

ס"י

.. בא יעדער אידן דארפן זיין ביידע עבודות פון ביטול והתפשטות ..

.. (ובפרט אז בא מ"ת האט זיך אויפגעטאן אז יעדער איד איז פון געהערט צו "ממלכת כהנים") ..

.. און דאס איז אויך כולל ילדי ישראל - קטנים, ווייל כמרומו אין מנין שבט לוי אז ער איז "מבן חודש ומעלה" ..

.. דער יסוד (די אדנים) והתחלת העבודה דארף זיין ביטול ..

.. וואס דאס עפנט פאר אים אויף דערם וועג ער זאל מקבל זיין תורה ומצוות ..

.. אז ער לערנט תורה בהבנה והשגה שלו ("נשמע") מיטן גאנצן תוקף (און באנוגט זיך ניט מיט אנגעמען אלץ מיט א בלייבט ניט באם ביטול פון "נעשה", אן קיין פארשטאנד). נאר ער זאגט "ונשמע" און טוט (נעשה) דעם ונשמע און ניט נאר וואס דאס שוואכט ניט אפ זיין מעשה ח"ו וח"ו, וואס המעשה הוא העיקר ..

(* שבת ..

** ולכן מוסיף במשנה ומדייק שהיו "שלשה דברים" - דמנינא למה לי

(*

(67) .. (דמה שנמנו מבן חודש ומעלה הוא לפי שאז נתברר שיצא מכלל נפלים) ..

זיין מעשה זאל זיין אויף א העכערן אופן, וויבאלד אז דאס קומט אלס א תוצאה פון זיין פאשטאנד און התבוננות.

און אזוי אויך אין זיין עבודה ה', איז נוסף צו דעם וואס בי אים איז דא דער יסוד והקדמה פון יראת ה' (ביטול), איז ער אויך עובד ה' מתוך אהבה (קירוב והתפשטות), וואס דאס איז שלמות העבודה⁷⁰.

ועד"ז אויך בנוגע צו השפעה אויף א זולת - באנוגט ער זיך ניט מיט דעם וואס ער בלייבט א תלמיד פון זיין רב, און אפילו ניט מיט דעם וואס ער לערנט תורת רבו אין אן אופן או דאס ווערט זיין שכל ונקראת על שמו, נאר ער טוט אויך אויף "והעמידן תלמידים הרכה" - דורך הפצת התורה והיהדות, און ניט נאר איין תלמיד, נאר "תלמידים הרכה",

וואס יעדער מענטש האט זיך, כחות וועלכע מ'האט ספעציעל געגעבן צו אים און קיין אנדער מענטש האט זיי ניט, און במילא האט יעדערער זאכן וועלכע ער קען משפיע זיין צו אנדערע⁷¹, און מאכן פון זיי זיינע תלמידים,

בזו אין אן אופן, אז יעדער תלמיד באוונדער בלייבט ניט שטיין באופן פון עמידה וביטול, נאר ער ווערט א מהלך - טופח על מנת להטפיה, א נר להאיר⁷² אן אנדערע.

יא. אין דעם קומט צו א ספעציעלע הדגשה אין די דורות האחרונים בנוגע צו הפצת המעיונות הוצה, ווי רבותינו נשיאנו האבן אנגעזאגט און געגעבן כחות צו מפיי זיין די מעיונות החסידות הוצה,

וכפרט אין אנווער דור - דער לעצטער דור פון גלות און (ער וועט זיין) דער ערשטער דור פון דער גאולה - דער דור וועלכע כ"ק מ"ת אדמ"ר נשיא דורנו האט געמאכט יעדערן פון אנשי הדור, אנשים נשים וטף, פאר א שליח צו מפיי זיין די מעיונות הוצה, בתוך הפצת התורה והיהדות בכלל; ער האט געמאכט יעדערן פון דעם דור פאר אן "עסקן ציבורי", וועלכע טראגט די אחריות ניט נאר פאר זיך אליין, נאר אויך פאר פארשפרייטן אידישקייט ביי אידן ארום זיך.

וואס דערביי זיינען אויך דא די צוויי עבודות הנ"ל: ללא כל לראש דארף זיין דער ביטול צו האט נשיא אהרן, לערנען זיין תורה און אננעמען זיינע הוראות, ובתכלית הביטול, ביז ווי ס'איז יודע דער תהגם פון חסידים, אז זייער יום הולדת איז ווען זיי זיינען געקומען דעם ערשטן מאל צו זייער רבי'ן (צו דער רבי אין זיין דור), ווייל דעמולט איז (בטל) געווארן זיין פריערדיקע מציאות און ער איז) געווארן א מציאות חדשה, שנוגד דמי⁷³.

ועד"ז ווי מתן תורה, וואס דעמולט זיינען אידן געווארן ווי א גר שנתגייר ביהמה, שנוגד דמי (וואס דערפאר לערנט מען אפ פון מ"ת דיני גירות)⁷⁴, א מציאות חדשה, ער כדי כך איז דעמולט געווען דער ביטול פון זייער פריערדיקע מציאות.

יש לומר אז מעין אז ווי אביש בשעת א חסיד קומט צו זיין רבי'ן - בנוגע צו לימוד פנימיות התורה באופן פון ~~התפרנסות~~⁷⁶ מיני - אז ביי אים איז דא דער הכלית הביטול פון זיין מציאות הקודמת, און ער ווערט אין דעם א מציאות חדשה.

דערנאך מאגט מען אבער פון אים, אז ער זאל ניט בלייבן שטיין בא די דרגא (פון עמידה וביטול), נאר ער זאל אויפטאן בכח עצמו און ווערן א מהלך אין זיין אייגענע עבודה, ועוד ועיקר - דורך ארויסגיין אין תוצה און דארטן מפיי זיין די מעיונות החסידות

70) ראה רמב"ם הל' תשובה פרק עשירי - ולהעיר מהור מרשנו קכת, א שטריים חייקין ליל שבעות) "אן בחיבתא תליא מילתא, ודמיב ואתבא. את ה' אליקר, וכתיב מאהבת ה' אהבת וכתיב אהבתי אתכם אמר ה' וייל חיש עם מתן תורה - שני אהבות אלו הם כנגד תני עשרות שבתור כעת מ"ת, אחת נתן המלך בראשו ושניהם נתן בראשם של בניו ויקי' כבוד, ה. וראה ד"ה כשהשי' דבר תהי' תשמי' ושי'. 71) כהוראת המשנה (אבות רבי') "איווה תכח הלומר מכל אדם, הי' שיש מה ללמוד מכל אדם. ולהעיר מהרין שגם עני ואביון חייב במצוה צדקה 72) לחזיר מחוקר לרש פ' בתעלותן (שקורן כמחנה שבת זו) - "בתעלותן את הנהרות, עז שיהיה סלובת עולה מאל"ה" 73) "כח"כ"ב כ"ב"ה חופתו - כי יש לומר שיש בו מצלה לגבי השמן עשוריו (א) שישמענו. שנוגד י"ב גם ירידה לכאורה מהמצב כמעט אלו ששם היו מלמדין אותו כל התורה כולה (נדה ל, ב.) (ב) שישנו שנוגד לא שיה' ללימוד התורה, וגם כשהגיע לגיל הבנה, הרי הלימוד הוא כבוד והורגה, ששאי' בחסידו רובו - תה' אף שגם כפנימיות התורה ישנם דעות (מקרא שבו, אלוהי שבו וכו'), הרי החסיד מקבל חיפק כל הענינים כפנימיות התורה, לא י' האיד"י-י"ת"ה אלא גם הענינים ח"כ ענינים כי (ע"ד מה שבמ"ה, קיבלו בני' כל התורה, וגם פנימיות התורה, ואודכה - לפי עשירי ה' גילוי דעשה המרכיב ובאופן של "יחוד" (מפסטים כד, י"א.) 74) יבמות כב, א. 76) לשון החק"ו ח"י כוספו. חקדמת המקדש מלך לטפשו. כסא מלך לחק"ו שם ועוד.

אין זיין

910 910

התורה

1720

אין זיין

- .. וויבאלד אז דאס קומט אלס ווערט אויך א תוצאה ..
- .. נאר ער טוט אויך אויף "והעמידו תלמידים הרבה" - דורך הפצת התורה והיהדות ..
- .. וואס יעדער מענטש האט דאך כחות וועלכע מ'האט ספעציעל געגעבן צו אים ..
- .. נאר ער ווערט סוף סוף א מהלך - טופח על מנת להטפוח, א נר להאיר צו אנדערע ..

סי"א

- .. דער דור וועלכען כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ..
- .. לכל לראש דארף זיין דער ביטול צו דעם זיין נשיא הרה"ק, לערנען זיין תורה און אננעמען זיינע הוראות, ובתכלית הביטול ..

[בצד הפיסקא דלעיל כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א: מו"ח אדמו"ר]

- .. געווארן א מציאות חדשה, פתיוק כקטן שנוולד דמי ..
- .. וואס דעמולט זיינען אידן געווארן ווי א גר שנתגייר פתיוק כקטן שנוולד דמי ..
- .. בנוגע צו לימוד פנימיות התורה באופן פון פתיוק, "יתפרנסון" מיני ..
- .. און ווערן א מהלך אין זיין אייגענע עבודה ..

71) .. ולהעיר מהדין שגם עני ואביון חייב במצות צדקה () . [על הסוגריים, בהם השאירו מקום פנוי למלא המ"מ, ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א: ?]

73) "פתיוק כקטן" בכ"ף הדמיון - כי יש לומר שיש בו מעלה לגבי פתיוק שנוולד: (א) פתיוק שנוולד יש גם ירידה לכאורה מהמצב במעני אמו ששם היו מלמדין אותו כל התורה כולה (גדה ל, ב). (ב) פתיוק שנוולד לא שייך ללימוד התורה .. [סימן בחף תיבת "כקטן" (שהוסיף בתחלת ההערה), וכתב: [וכן לקמן]

- .. הנה אף שגם בפנימיות התורה ישנם דרגות (מקרא שבו, תלמוד משנה שבו וכו') ..

וועלכע ער האט מקבל געווען באם רבין, און 'העמידו תלמידים הרבה', ב'ו אז זיי ווערן אויך מהלכים.

יב. דערביי קען ווערן א שאלה: וואס איז אויב ער געפינט ניט אויף וועמען צו משפיע זיין אין אידישקייט און אין די מעינות ה'חסידות. זאָפּט אויב ער לעבט אין אן עיר שכולה חכמים וסופרים - קען ער דאך מיינען, אז דעמולט האט ער ניט די הוראה פון 'העמידו תלמידים הרבה'?

אויף דעם האט מען א הוראה נפלאה פון היינטיקן שיעור רמב"ם:

דער רמב"ם שרייבט⁷⁷ וועגן דעם סדר הפרשת מעשר, אז "אחר שמפרישין מעשר ראשון ככל שנה מפרישין מעשר שני כו', ובשנה שלישית וששית מפרישין מעשר עני" (און ווי ער האט פריער מאריך געווען וועגן דעם סדר פון הפרשה, אז דאס דארף זיין כדיוק בסדר זה⁷⁸).

פון לשון הרמב"ם "מפרישין" איז פארשטאנדיק, אז דער הפרשה דוקא דארף זיין אין דעם סדר, משא"כ די נתינה בפועל קען זיין בסדר אחר.

וואס דאס איז דאך א חידוש גאָר כּוּגּע צו מעשר עני: כּוּגּע צו שאר המעשרות, אין ~~בבא-המטות~~ או דער עיקר איז די הפרשה און ניט די נתינה, ווייך דורך דער הפרשה ווערט די תבואה אויס טבל (ובפרט בא מעשר שני וואו ס'איז ניטא קיין נתינה); אבער בא מעשר עני, וואס איז א גדר פון נתינת צדקה, איז דאך לכאורה דער עיקר אז דער עני זאל דאס מקבל זיין⁷⁹ און עס זאל אויפטאן "החיות"⁸⁰ את נפש העניים⁸⁰ - אעפ"כ קומט אויס פון דעם רמב"ם, אז אא"כ די הפרשה אליין איז אן עיקר!

דערפון האט מען דעם לימוד ונפק"מ לפועל:

אפילו בשעת מצעפינט זיך אין א מקום ומצב וואו ס'איז ניטא קיין עני, און אפילו ניט קיין גבאי צדקה - האט מען דעם חיוב פון הפרשת מעשר עני, ועד"ז מוכן כּוּגּע צו הפרשה לצדקה - אז ער זאל מפריש זיין מממונו לצדקה, (און ווען עס קומט די ערשטע געלעגנהייט גיט ער דאס אפ בפועל)

ועד"ז איז אויך מוכן כּוּגּע צו צדקה רוחנית - הפצת היהדות והפצת המעינות חרצה: אפילו אויב ער געפינט זיך אין א מקום ומצב וואו ער קען ניט געפינען קיין עני כּדעת וועלכע דארף אנקומען צו זיין השפעה (אויב-ס'איז-שייך-אז-מעגלעכקייט) - האט ער אויך דעמולט אויף זיך דעם גאנצן חיוב פון "כל ישראל ערבים זה לזה", און פון הפצת התורה והיהדות, אז ער מצדו דארף מפריש זיין פון זיינע כחות און זיך צוגרייטן און אפשאצן ווי ער קען העלפן א צווייטן אידן אין אידישקייט, צוגרייטן די אחריות בא זיך ווי צו מסביר זיין א צווייטן אידן די טייערקייט פון תורה ומצוות וכיו"ב, אזוי אז גלייך ווי עס קומט די ערשטע געלעגנהייט זאל ער דאס גלייך טאן בפועל.

ע"ז ווי א "שולחני תגר, כשמביאין לך מעות לראות רואה, וכשאינן כשמביאין לו הוה מחזר ומביא משלך" (ניט ווי א "שולחני עשיר כשמביאין לו דגין לראות רואה וכשאינן מביאין לו יושב ותוהו"⁸¹), ווייל הפצת היהדות והפצת המעינות חרצה און ~~אומגערן~~, ניט נאר ווען ער האט א מקבל בפועל, נאר אויך ווען ער געפינט זיך אליין (כיו אפילו ווען ער שלאפט הלומ'ט ער וועגן דעם), ווי מצוטע כמחוש ביי א כעל-הבית כּוּגּע צו זיין עסק.

ס'איז מוכן ופשוט, אז ער דארף טאן כל התלוי בו צו זוכן (אליין אדער ע"י שליח) אן עני (כפשוטו אדער עני כדעת) און אים העלפן, אבער אפילו אויב ער קען דאס ניט טאן מאיוה סיבה שטה"י, האט ער אויך גלייך דעם חיוב פון מפריש זיין מצדו די (געלט אדער) כחות לזוה.

און אויף דעם (די הפרשה) איז חל די גאנצע וזיוות וואס דארף זיין פונקט ווי בא נתינת הצדקה.

ומוכן אז ער דארף זיך דערגאך גלייך משתדל זיין זוכן דעם עני (אדער משפיע זיין אויף איינעם וואס יענער וועט געפינען דעם עני), און אים ארייטהעלפן. און וויבאלד אז מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה⁸², עאכ"כ בשעת ביי אים איז דא מעשה ההפרשה - שטעלט אים צו דער אויבערשטער די מעגלעכקייט ער זאל מקיים זיין די נתינה בפועל⁸³.

(77) ריש הלי' מעשר שני. (78) הלי' מתנות עניים מ"ז ה"ו. הלי' תרומת רמ"ב. (79) וזני שהמאכר טלע מתוך ירו ומצאה עני וחולק ותחזק בו מעלה עליו המכונן כאלו זכה (מפרי תצא כו', טו). (79) תחזקא מפשיט טו. (80) ועי' שכל ענין הצדקה וצא משפט. (81) מצינו תעני במות מרבי חקיה לזו כנסת ברייתא עשירים ועניים - דיווח ואתמ' מ' יוצאות. אמ' יזו כולל עשירים או עניים מ' וכל לעשות חסד' (תחזקא משטת' ט' שמו"ג מ"א, ט"א). (81) ספרי ורש"י וברם א. ג. י. (82) קידושין ט. א. ועוד. (83) ח"מ תשי"ב ע'.

Handwritten notes in the top right margin: "ה" and "ע" with arrows pointing to the text. A circled note contains the Hebrew phrase "ע" אצ"ל ק"ל".

Handwritten note: "14-22" with a bracket pointing to the text.

Handwritten note: "see" with an arrow pointing to the right.

סי"ב

.. דברט אדער אויב ער לעבט אין אן עיר שכולה חכמים וסופרים ..

.. פון לשון הרמב"ם "מפרישין" איז פארשטאנדיק", אז דער די הפרשה דוקא דארף זיין אין דעם סדר ..

.. וואס דאס איז דאך א חידוש גדול בנוגע צו מעשר עני: בנוגע צו שאר המעשרות, איז דבר הפוסקים יש מבארים" אז דער עיקר איז די הפרשה און ניט די נתינה, וייזל דורך דער הפרשה ווערט די תבואה אויס טבל ..

.. אעפ"כ קומט אויס פון דעם רמב"ם, אז אונדז די הפרשה אליין איז אן עיקר! ..

.. אז ער זאל מפריש זיין מממונו לצדקה, (און ווען עס קומט די ערשטע געלעגנהייט גיט ער דאס אפ בפועל) ..

.. וואו ער קען ניט געפינען קיין עני בדעת וועלכע דארף אנקומען צו זיין השפעה (אויב ס'איז שייך אזא מעגלעכקייט) ..

.. גלייך ווי עס קומט די ערשטע געלעגנהייט זאל ער דאס קענען גלייך טאן בפועל ..

.. (ניט ווי א "שולחני עשיר כשמביאין לו דינרין לראות רואה וכשאינן מביאין לו יושב ותהא") ..

.. האט ער אויך גלייך דעם חיוב פון מפריש זיין מצדו די (געלט אדער) כחות לזה ..

(* ראה ..

.. (*

80) ועד שכל ענין הצדקה הוא משום שיש מציאות העני ..

סי"ג

. . ווען אידן האבן באנייט זייער פארבונדן מיט תורה און אידישקייט . .

. . עס זיינען פאראן הונדערטער טויזנטער אידישע קינדער, רחמנא ליצלן, וועלכע באקומען ניט קיין אידישן חינוך!! . .

. . ומהם - אויך די וואס זייער תפקיד איז צו פארזארגן און פארשפרייטן אידישקייט און אידשען חינוך וכו', און אעפ"כ, לאחרי די אלע גוטע זאכן וואס מיטוט, און פשיטא ופשיטא אז רבים הם איז דאס - **בנוגע צו חינוך** - שלא בערך וויפל מ'דארף נאך טאן. האדרבה ומבהיל - דער מצב איז הולך ומתדרדר! . .

. . אז אידישע קינדער זאלן באקומען א אידישן חינוך, אויף וויפל דאס איז נוגע צו דעם עתיד פון זייער לעבן און פון דעם גאנצן אידישן פאלק . .

. . דער עיקר, און דער איינציקער עיקר איז: **כפשוטו**, ניט **אפשטעלן זיך בא** די געשרייען וועגן דעם און נ"ס די אסיפות וקאמיטעטן וואס מ'מאכט בקשר דערמיט - נאר די מעשה בפועל . . . [כנראה, מחק תחלה תיבת "איינציקער", ואח"כ מחק את שאר התיבות ("און דער איינציקער עיקר")]

. . ובמיוחד אין ארץ הקודש, וואו ס'איז **נאך** לייכטער טאן אין דעם אלעם - זאלן אנהויבן טאן בפועל ממש אין דעם במיוחד. און אויף אינגאנצן א נייעם פארנעם . .

. . דורך ארויסקומען מיט נייע אנצן מיטלען ווי צו דערגרייכן די קינדער אליין . .

. . איז אויך כדאי רעדן מיט קינדער אליין און זיי מסביר . .

. . און אויך וועגן זייער אידישע נשמה . .

. . לערנען די תורה וואס זייערע עלטער-זיידעס זענען און אידן במשך אלע דורות האבן געלערנט, און האבן זיך דערמיט געהאלטן ביז צו מסירת נפש **ממש** . .

. . און אע"פ אז די עלטערע **עס געפינט זיך א פאטער אדער א מוטער וועלכע** זיינען אמאל ניט מסכים דערמיט . .

. . "בת קמה בבתה כלה בחמותה באמה" (ועד"ז בא בניים) . .

. . אז זיי זאלן וועלן לערנען תורה, און מאנען דאס **בתוקף המתאים**.

סי"ד

. . ויהי רצון אז די פאר ווערטער זאלן זיין מועט המחזיק את המרובה - הייל וכלל אופן וויפל מיוועט נאר רעדן וועגן דעם איז דאס **כלל וכלל** ניט גענוג צו אויסמאלען די ערנסטקייט פון דעם ענין מצב - צו מעורר זיין אידן בכל מקום שהם . .

. . און מיוועט אלע געהעריקע צו גוי קדוש גיין אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, בבהמשך בלבית המקדש השלישי, ובקדש הקדשים, ולא עכבן אפילו כהרף עין.

משיחות ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תשמ"ח

אזוי אויך כסיוס הפרשה, וואס הכל הולך אחר החיתום (און נעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופו), רעדט זיך וועגן תורה — ובבוא משה אל אוהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים וידבר אליו. ביז אז „הקול מדבר אליו“ (הקול) מיס א הא הידיעה) איז פארבונדן מיט מתן תורה — „הוא הקול שנדבר עמו בסיון“¹⁰.

ג. דער ביאור בזה (בעומק יותר) וועט מען פארשטיין בהקדים א שאלה איז ריש פרשתנו (און אין פרש"י):

אע"פ וואס מ'האט געציילט אלע לויים, בני קהת, בני גרשון און בני מררי — שטייט אבער, „נשא את ראש נאך בא בני קהת און בא בני גרשון, אבער ניט בא בני מררי (בא זיי שטייט נאך, תפקוד אותם“¹¹)?

שטייט אויף דעם דער ביאור אין מדרש¹², אז „בבני קהת ובני גרשון נאמר בהן נשיאות ראש שחלק להם הקב"ה כבוד, לקהת בעבור כבוד הארון, ולגרשון על שהי' כבוד, אבל בני מררי שלא הי' אלא בני פשוט ועבודת משאם לא הי' אלא קרשים ובריחים ועמודים ואדנים, לא נאמר בהם נשא את ראש“.

די קשיא איז אבער אויך ע"ד הפשט, אין פשוטו של מקרא, פאר א בן חמש

א. לויט דעם באַוואוסטן וואַרט פון של"ה, אז די מועדים האבן א שייכות מיט די פרשיות ווען זיי פאלן אויס, איז פארשטאנדיק אז פרשת נשא, וועלבע מלייענט (מערסטע יארן, ווי היינטיקן יאר) איז דעם שבת נאך חג השבועות, זמן מתן תורתנו, האט א שייכות מיט דעם אינהאלט פון מתן תורה.

ובפרט בקביעות שנה זו, ווען דער שבת נאך חג השבועות (ווען אלע ענינים פון חג השבועות ווערן נתעלה און דערגרייכן א שלימות פון „ויכלו“¹³), איז י"ב סיון, דער יום סיום התשלומין פון חג השבועות¹⁴.

ב. די שייכות פון פרשת נשא מיט (מתן) תורה איז מרומז גלייך בתחלת הפרשה, ווי עס שטייט אין מדרש רבה, אז דער טעם פון דעם וואס דער ציווי „נשא את ראש בני גרשון“ קומט נאך דעם ציווי „נשא את ראש בני קהת“ — אע"פ שגרשון בכור ומצינו שבכל מקום חלק הכתוב כבוד לבכור — איז „לפי שהי' קהת טוען הארון ששם התורה כו' הוי יקרה היא מפנינים מבכור שיצא ראשון כו“.

(1) חלק תושבי ר"פ וישב.

(2) ובשאר השנים — קורין פ' נשא כשבת שלפני (ושמיני מתכרך) חג השבועות.

(3) ראה אוה"ת בראשית כרך א מב, ב ואילך. כרך ג תקח, א ואילך. ועוד.

(4) נוסף על השייכות דשבת בכלל למתן תורה — דלכולי עלמא כשבת ניתנה תורה (שבת פו, ב. וראה תרי"א יתרו ע, ג. ויקהל פח, א ואילך).

(5) ראה סידור אדה"ז לפני „למצח גוי יענף בשם מ"ס“.

(6) ריש פרשתנו — פו, א. וראה שם, ב.

(7) במדבר ד, ב.

(8) ברכות יב, א.

(9) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(10) פרש"י שם (סוף פרשתנו).

(11) פרשתנו ד, כט.

(12) במדבר פרשתנו פ"ז, ד. הובא בלקרית שם

כא, ב.

דער אויפטו פון משכן איז, אז דורך אים האט זיך אויפגעטאן השראת השכינה אין דער גשמיות־דיקער וועלט, עולם הזה הגשמי — וועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם¹⁹.

בכדי דאס אויפטאן — אז אלקות זאל זיך פארבינדן מיט עולם, וועלכע איז מצד עצמו מעלים ומסתיר אויף אלקות — האט זיך געפאדערט בכללות צוויי ענינים: (א) פון איין זייט, האט די תרומת המשכן געדארפט זיין, אשר ידבנו לבנו²⁰, רצון טוב²¹ — מציאות האדם. ועאכויכ עשיית המשכן וכליו וואס דערצו האט מען געדארפט חכמי לב²². (ב) אבער צוזאמען דערמיט האט געדארפט זיין דער ענין הביטול: ויקחו לי תרומה — לי לשמי²³, און אויך וועשו לי מקדש — לי לשמי²⁴ — מען זאל ניט אריינמישן קיינע פניות של מציאות, אז ער איז דער נדיב און ער איז דער חכם וכו', עס זאל זיין „לשמי“, צוליב דעם אויבערשטן.

די צוויי תנועות האבן זיך אויך אויס־געדריקט אין עבודת הלויים במשא המשכן — וואס ענינים בכללות איז „לוי מלשון חיבור („לילה אישי אלי“)²⁵, צו מחבר זיין „אור אים בעולמות“, עי נשיאת המשכן וכליו²⁶ — וואס דאס איז בכללות דער אונטערשיד צווישן עבודת בני קהת ובני גרשון און עבודת

למקרא, ווייל ער זעט אויך אין פשטות הכתובים דער חילוק אז „נשא את ראשי שטייט ניט בא בני מררי“.

ויש לומר אז רש"י (וואס ענינו איז פשוטו של מקרא²⁷) האט דאס באַ־וואַרנט בפירושו בתחלת הפרשה: אויף דעם וואס עס שטייט „נשא את ראש בני גרשון גם הם“ איז רש"י מפרש „כמו שצויתך על בני קהת לראות כמה יש שהגיעו לכלל עבודה“.

האט מען אמאל גערעדט דעם ביאור אין דעם²⁸, אז „נשא את ראש“, איז פאר־בונדן (ניט מיט אַ מנין בעלמא, נאר מיט) נשיאות ראש וחשיבות פון די בעלי כח וועלכע זיינען צוגעפאסט לעבודת משא, „הראויין לעבודת משא“²⁹, כמה יש שהגיעו לכלל עבודה:

און דער ענין (נשיאות ראש וחשיבות אלס אַ בעל כח הראוי לעבודת משא) איז געווען נאר באַ בני קהת און באַ בני גרשון און ניט באַ בני מררי,

און וויבאלד אז זייער עיקר תפקיד איז ניט אין גדר פון „עבודת משא“, איז באַ זיי ניטאָט די נשיאות ראש וחשיבות וואס איז פארבונדן מיט „הראויין לעבודת משא“. ווי גערעדט דעמולט באַרוכה.

ד. דער ביאור אין דעם בפנימיות הענינים³⁰ [כידוע אז אין רש"י איז אויך פאראן „ענינים מופלאים“³¹ און „ינה של תורה“³²]:

(19) תרומה כה, ח.
 (20) שם, ב ובפרש"י.
 (21) ויקהל לה, י ואילך.
 (22) תרומה כה, ב ובפרש"י.
 (23) פרש"י תרומה שם, ח.
 (24) ויצא כט, לד.
 (25) לקי"ת פרשתנו כא, ריש ע"ב. וראה שם, ד ואילך.

(13) פרש"י בראשית ג, ח. ועוד.
 (14) לקי"ת ח"ח ע' 46 ואילך.
 (15) פרש"י במדבר ד, ב.
 (16) הבא לקמן — ראה לקי"ת פרשתנו ד"ה נשא הא' (וביאורו) והב'.
 (17) של"ה במס' שבועות שלו (קפא, א).
 (18) היום יום' כט שבת.

בני מררי אין משא המשכון²⁶:

עבודת בני מררי איז — עבודת הביטול (מררי מלשון מרירות שמביא לביטול). און דערפאר זיינען זיי געווען די נושאי הקרשים, וועלכע זיינען „עצי שטים עומדים“²⁷, וואָס עמידה ווייזט אויף ביטול, אין עמידה אלא שתי-קה²⁸, „בחי ביטול העצמות מכל וכל, והיינו בחי ביטול הרצון שלא יהא לאדם רצון אחר זולת הרצון לה' אחד כו“²⁹.

עבודת בני קהת און עבודת בני גרשון באשטייט בעיקר (ניט פון ביטול והעדר המציאות, נאָר אדרבה —) באופן פון התפשטות ובדרך הליכה — אויפטאָן און פאַרשפרייטן קדושה, ובכללות — די עבודה אין לימוד התורה עבודת התפלה וקיום המצוות (הליכה מלמעלה למטה און הליכה מלמטה למעלה³⁰).

וואָס דערפאַר זיינען די בני קהת גע' ווען די נושאי הארון וכלי המשכון, וועל' כע זיינען כלים חשובים, און יעדער כלי האָט זיין באַזונדער תפקיד אין עבודת ה' במשכון און אין אויפטאָן דעם, ושכנתי בתוכם³¹, אָנהויבנדיק פון דעם ארון — דער ענין פון תורה; און עדיז בני גרשון זיינען געווען די נושאי היריעות, וואָס נעמט אַרום דעם משכון, עיז ווי די לבו-שים פון מצוות.

וואָס בכדי אָז עס זאל זיין השראת השכינה למטה (אין משכון) דאַרפן זיין

בידע ענינים כנ"ל: איידער ער קען ממשיך זיין די שכינה אין גשמיות העולם (דורך אָן עבודה באופן של התפשטות — הליכה) דאַרף זיין די (הקדמה פון דער) עבודה בדרך עמידה וביטול, „לעמוד ולשתוק מן התפשטות והילוך שבלעומת זה והוה הרצונות זרות שהאדם רוצה וחפץ ומשתוקק לדברים זרים כו' וכדי שיתהפך מהילוך זה להיות הילוך באלקות, הוא עיי שיבא תחלה לבחינת עמידה, והוא בחי ביטול רצון כו“³².

דערנאָך קען ער אויף דעם „אויף-ביועז' אַ משכון, און טאָן די עבודה בדרך התפשטות והליכה אין קדושה. אזוי ווי דאָס איז אין דעם משכון גשמי, אָז די יריעות און דער גאַנצער משכון (ובתו-כּם — די כלי המשכון) האַלטן זיך אויף די קרשים עומדים און די בריחים ואד-נים (וועלכע בני מררי האָבן געטראָגן) — דער ענין הביטול.

ה. עפ"ז יש לומר אָז דאָס וואָס באַ בני מררי שטייט ניט „נשא את ראש“³³ איז עס ניט מצד דערויף וואָס זיי זיינען געווען אין אַ דרגא וואָס איז נידע' ריקער פון נשיאות ראש, נאָר — אדרבה, אין דעם באַשטייט זייער מעלה, וואָס זייער עבודה איז ביטול, שלילת (והיפך) נשיאת ראש (קבלת כבוד).

ובלשון המדרש הנ"ל, אָז „בבני קהת ובני גרשון נאמר בהו נשיאות ראש שחלק להם הקב"ה כבוד כו', אבל בני מררי שלא ה" אלא בני פשוט ועבודת

26 ראה לקו"ת שם (כא, ג), שבכללות ה' דרגות בלויים (בני קהת בני גרשון ובני מררי) הם ג' ידות, עיי"ש.

27 תרומה כו, טו.

28 סוטה לט, א.

29 לקו"ת שם כ, ג.

30 שם כו, ג, כה, כ. סדיה נשא תרע"ג.

31 לקו"ת שם כ, ג, כב, ג.

32 ראה גַם לקו"ת שם כא, ב, כג, ג, כה, ב.

אוה"ת פרשתנו ע' רמ ואלה. (כרך ד') ע' א'תלו.

(כרך ו') ע' א'תשלו ואלה. סדיה נשא תרע"ג.

האט געגעבן די תורה צו אידן דאָ למטה, וואָס דאָס האָט געגעבן דעם כח צו איבערמאַכן אַז די גשמיות־דיקע וועלט זאל ווערן אַ „חפצא“ של קדושה, ווי ערקלערט אין מערערע ערטער כאַרוכה³⁶.

און די שלימות דערפון איז נשלם געוואָרן אין משכן — „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“ (וואָס איז אַ ציווי כללי בנוגע אַלע בתי מקדשות³⁷), וואו אידן דורך זייער עשי ועבודה³⁸ האָבן אויפֿ־געשטעלט אַ משכן, וואָס דורך דעם איז די קדושה נקבע געוואָרן אין דער חפצא (גשם) פון משכן, ס׳איז געוואָרן אַ קדו־שה אין דעם משכן וחלקיו — „ושכנתי בתוכם“ אין אַ מקום גשמי ודברים גשמיים בעולם.

און וויבאַלד אַז בכדי ממשיך זיין אלקות אין וועלט פּאָדערן זיך די צוויי תנועות הניל (ביטול און התפשטות) — דעריבער זיינען באַ מתן תורה געווען די צוויי ענינים:

מתן תורה האָט אויפגעטאַן אַ ביטול באַ אידן — „על³⁹ כל דיבור ודיבור פּרחה נשמתו⁴⁰“, און „וירא⁴¹ העם וינעו ועמדו מרחוק⁴²“, ויחד כל העם אשר במחנה⁴³.

36) ראה לקי"ש חט"ו ע' 211 ואילך. ושי"נ.

37) ראה רמב"ם ריש הל' ביהבית.

38) משא"כ במתן תורה ה"ר זה ע"י הגלוי מלמעלה — ראה בארוכה לקי"ש חכ"א ע' 150 ואילך. ושי"נ.

39) שבת פ"ח, ב'. שמור פכ"ט, ד'.

40) שזוהו ביטול במציאות ממש (תניא ספ"ו).

וראה גם שם רפ"ד.

41) יתרו כ', טו.

42) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א

פרשתנו ע' קעב — שמכ"א ענין זה בקשר עם

הביטול דבני מררי (עומדים).

43) יתרו י"ט, טו.

משאם לא ה' אלא קרשים וברייחים ועומדים ואדנים, לא נאמר בהם נשא את ראש:

בא בני קהת ובני גרשון, וואָס זייער עבודה איז הילוך והתפשטות — איז נוגע דער ענין פון נשיאת ראש און כבוד, ע"ד „ויגבה לבו בדרכי ה'“³³; משא"כ דער ענין פון בני מררי איז דאָס וואָס זיי זיינען „בני פשוט“, עבודת הביטול, שולל זיין ציור ומציאות, און דערפאַר באַשטייט זייער מעלה אין דעם וואָס „לא נאמר בהם נשא את ראש“.

ויש לומר אַז דאָס איז דער תוכן פנימי אין דעם ביאור הניל בפרשי' אין דעם חילוק צווישן בני קהת ובני גרשון מיט בני מררי — אַז בני קהת און בני גרשון האָבן דעם נשיאות ראש וחשיבות אַלס בעלי כח וועלכע זיינען ראוי לעבודת משא, וואָס דאָס באַווייזט אויף אַן עבודה בדרך התפשטות וואָס קומט מצד כח האדם (בעלי כח), אַז ער איז אַ מצי־אות (דקדושה) וועלכע האָט דעם כח צו טראַגן, משא"כ עבודת בני מררי איז ניט באופן פון נשיאת ראש וחשיבות כו', נאָר אַז עבודה בדרך ביטול.

1. דערמיט ווען מען אויך פאַר־שטיין די שייכות פון דער פרשה מיט מתן תורה:

דער כח אויף השראת השכינה אין משכן איז געקומען דורך מתן תורה, וואָס דעמולט „בטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעל־יונים ירדו לתחתונים, ואני המתחיל שנאמר⁴⁴ וירד ה' על הר סיני⁴⁵“, און

33) דה"ב י"ו, ו'.

34) יתרו י"ט, כ'.

35) שמור פ"ב, ג'. הנחומא וארא טו.

און דערנאך אַ ביטול מצד הציבור (פרחה נשמתו וכ"ו), ווייל זיי האָבן ניט געקענט אַרײַנעמען דעם אור גדול:

אַבער די כוונה אין דעם ביטול איז ניט אַז מען זאל בלייבן ביי אַ ביטול והעדר המציאות (פרחה נשמתו), וואָרם תורה „לא בשמים היא“⁵³, די תורה איז געגעבן געוואָרן לנשמות בגופים דא למטה, נאָר דער ביטול איז בכדי צו מבטל זיין דעם העלם והסתר פון וועלטישקייט וואָס שטערט צו אלקות, בכדי מזאָל דערנאָך זיין גרייט אויף מזוכך ווערן און מקבל זיין דעם אור בשלימות, און דאָס זאל דורכנעמען די מציאות פון אידן, ביז פאַראַינציקט ווערן מיט דעם איבערשטן.

ביז אַז אויך אַוועקגייענדיק פון מעמד הר סיני זאל מען אויפטאָן דורך עבודה בכח עצמו, אין אַ שטענדיקער תנועה פון התפשטות והליכה, שטייגן מערער און העכער.

ועד"ז זאָלן זיי אויך אויפטאָן בכל העולם כולו — אַז בכח הביטול כללי בעולם וואָס איז געווען בשעת מתן תורה, זאל מען דערנאָך קענען מזכך ומברר זיין די וועלט“⁵⁴, אַז דאָרט זאל זיין „ושכנתי בתוכם“, ווי ס'איז געווען בפועל דערנאָך אין משכנ“⁵⁵.

ז. און די צוויי ענינים געפינט מען אויך אין דער הכנה צו קבלת התורה“:

(53) נצבים ל, יב. כימ נט, ב.

(54) ראה סה"מ תרנ"ח ע"א. המשך תער"ב שם.

(55) ראה תניא פליד, שכיון שישראל לא יכלו לסבול הגילוי אור בשעת מית ופרחה נשמתו, לכן מיד אמר להם לעשות לו משכן ובו קדשי הקדשים להשרות שכנתו שהוא גילוי יחודו ית' כו"י.

(56) ועד"ז גם במ"ס ימי ההכנה למתן תורה — היו ב' עבודות אלו: (א) הביטול והסירה מהמיט

לאיך גיסא איז נאָך דעם, פּרחה נשמתו געווען, החזירה להם כּטל שעי' תיד להחיות בו המתים“⁵⁶, „טל תורה שנקרא עו“⁵⁷, דער עוז וכח צו אידן צו אַרײַנעמען דעם גילוי פון תורה באופן שלא יתבטלו ממציאותם“⁵⁸.

ועד"ז זיינען געווען די ביידע ענינים אין וועלט: מתן תורה האָט אויפגעטאָן אַ ביטול כללי בכל העולם כולו — „צפור לא צוות, עוף לא פּרחה, שור לא געה כר“⁵⁹. ולאידך גיסא“ האָט זיך באַ מ"ת אויפגעטאָן דער קיום העולם, און דער פאָר איז געוואָרן „ושקטה“ אין ארץ“⁶⁰.

וואָס דער טעם אויף די צוויי פאָר-קערטע תנועות באַ מתן תורה איז:

וויבאלד אַז באַ מתן תורה זיינען אידן (ועאכ"כ די וועלט) נאָך ניט געווען קיין כלים שלמים צו מקבל זיין תורה וקדו-שה באופן אַז דאָס זאל מיט זיי פאָר-איינציקט ווערן (ובפרט מצד די טומאה פון גלות מצרים וכו")⁶¹ — איז באַ זיי צום אַלעם ערשטן געווען אַ ביטול כללי, יחן — כאיש אחד“⁶² ביטול מצד עצמם,

(44) ל' התניא ספ"ז (מו, כ). וראה שכת ושמו"ד שם.

(45) תניא שם.

(46) וגם הגילוי דלעיל — ראה תניא שם (מו, א).

(47) תניא שם.

(48) שמ"ר ספ"ט.

(49) ולהעיר מזכחים קטו, סע"א, שעי' הטל

דמית נפל פחד וביטול על אה"ע ש.אחזתו רעדה, וביחד עם זה, אמרו שיריה (שזה תנועה של התסבוסות), ועד שהרגיש המעלה דנתינת התורה לישראל (ה' עוז לעמו יתן) ואמרו על זה, ה' יברך את עמו בשלום.

(50) שכת מח, א.

(51) וגם הזהמא מחטא עה"ד ססקה מהם במעמד הר סיני עיי הגילוי חלמעה כר' (המשך תער"ב ח"ב ע' תתקלא).

(52) יתרו יט, ב ובסר"י.

דערנאך דארף זיין דער „למסבר“ — לערנען תורה בכח עצמו, און מחדש זיין בתורה, און ארויסברענגען מן הכלל אל הפרט ומן הכח אל הפועל, דאס וואס איז געגעבן געווארן בא מתן תורה, ביז לאפשא לה.⁶²

ח. ויש לקשר זה אויך מיט דעם היינטיקן פרק אין פרקי אבות — לויט דעם מנהג צו לערנען פרקי אבות „כל שבתות הקיץ“⁶¹, אויך נאך חג השבועות, וואס לויט דעם לערנט מען דעם שבת פרק ראשון (צום צווייטן מאל בשנה זי⁶⁴):

אין דער ערשטער משנה פון דעם פרק לערנט מען: „משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה“. און די משנה איז מסיים מיט „הם אמרו שלשה דברים, הוו מתו-נים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה“.

וויבאלד אז דער מסדר המשנה האט צוזאמענגעשטעלט אז אין איין משנה זאלן שטיין ביידע ענינים — „משה קבל תורה מסיני ומסרה כו“, און דעם מאמר פון אנשי כנסת הגדולה — איז פאר-שטאנדיק אז ס'איז דא צווישן זיי א שייכות.

ויש לומר הביאור כזה:

די משנה גיט ארויס ביידע תנאים וואס דארפן זיין אין לימוד התורה

לכל לראש האבן אידן געזאגט (נאר „נעשה“⁵⁷ — ביטול וקבלת עול צו אן-נעמען אלץ וואס דער אויבערשטער זאגט, וואס דאס איז דער יסוד והתחלת העבודה. דערנאך האבן זיי געזאגט „נעשה ונשמע“⁵⁸, אז מ'וועט לערנען און פארשטיין און ארייננעמען אין א פני-מיות די דברי תורה, ד.ה. אז לאחר ווי מ'האט דעם יסוד הביטול, דארף זיין די התפשטות אין „נשמע“ והבנה בלימוד התורה.⁵⁹

ובפרטיות יותר, איז אויך אין דעם „נשמע“ גופא (לימוד התורה בהבנה והשגה) פאראן ביידע ענינים: „ליגמר אינש והדר למסבר“⁶⁰, לכל לראש דארף מען לערנען און פארשטיין די ענינים וואס מ'האט געהערט מרבו, און איש מפי איש ביז משה רבינו שקבל תורה מסיני, וואס בא מתן תורה איז געגעבן געווארן מלמעלה כל התורה כולה, אויך מה שתלמיד ותמיד עתיד לחדש“⁶¹: אבער

שערי טומאה, לטהרני, לשהר בני ישראל להקביה ליום חתונתי זה מתן תורה [וזהו אחד מהטעמים דהנהגה דלימוד מס' סוטה בימי הספירה...]. (ב) ההשתוקקות דבניי למתן תורה, עיי' העבודה בהתפשטות המדות מחדש שכחסד עד מלכות שבמלכות, מיט שערי בינה, עד לשער הגנון.

57) משפטים כד, ג.

58) שם, ז.

59) ראה לעיל ע' 420 ואלך.

60) שבת סג, א.

61) ראה שקלים פ"ז ה"א. מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. וראה תריש מילואים לכרד טז ס"א יע"ג ואלך). וש"נ.

62) זח"א יב, ב. וראה ה'ל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב.

אגה"ק סכ"ו (קמה, א).

63) סידור אדה"ז לפני פרקי אבות.

64) שמה מוכן שהוא בהבנה נעלית יותר

מהלימוד בפעם הראשונה, ובמילא גם בתלמוד גדול שמביא לידי מעשה — „מילי דחסידותא“ ו.מילי דנויקין (ביק ל, א). בהדור יותר וכו'.

65) להעיר שפרשת סוטה הוא בפרשתנו — פ' נשא, שקורין לעולם בסמיכות לתנה"ש, כנ"ל ס"א. 66) ולהעיר שטהרת האשה לבעלה הוא עיי' עפר בקרקע המחשן (פרשתנו ה', יז), המורה על תכלית הביטול, ועד שזוהו למטה יותר אפילו מאדני המשכן ועצי שטים עומדים (עבודת מר"ץ).

קען דערביי ניט בלייבן, נאר ער דארף אויפטאן ,והעמידו תלמידים הרבה", תלמידים לשון רבים, און אין דעם גופא — „הרבה", וואס דאס איז כולל די מערסטע צאל תלמידים וואס קען זיין.

„ועשו סיג לתורה": ס'איז ניט מספיק צו לערנען די תורה וואס מ'האט בא-קומען מרבו ביו צו משה רבינו בא מתן תורה, נאר דער תלמיד ותיק דארף בכח עצמו צוגעבן סייגי תורה (על יסוד כללי התורה שקבל מרבו), ביו דער הוראה „עשו משמרת למשמרת", לויט זיין אפשאצונג פון צרכי הדור.

ט. עפ"ז ווען מען אויך פארשטיין דער דיוק „והעמידו תלמידים הרבה", דלכאורה:

די מעלה פון א גוטן רב ומלמד איז, אז נוסף צו דעם וואס די ענינים וועל-כע ער לערנט מיט די תלמידים איז ער זיי דאס מסביר בהסברה טובה — איז ער זיי אויך מדריך און לערנט זיי אויס אז זיי זאלן אליין קענען לערנען און מחדש זיין בכח עצמם.

וואס בכלל איז עס בדוגמת החילוק פון „עמידה" און „הליכה": בשעת דער תלמיד פארשטייט נאר דאס וואס דער רב האט אים משפיע געווען (ביו אפילו בשעת זיינע חושים ווערן כחושי הרב) — איז ער אן „עומד", ער בלייבט שטיין אויף אן ארט: משא"כ ווען ער איז מחדש בכח עצמו (לאפשאלה) — איז ער א „מהלך", ער האלט אין איין גיין מדרגא לדרגא, „ילכו מחיל אל חיל".

ועפ"ז דארף מען האבן הסברה אין דעם דיוק הלשון „והעמידו תלמידים

ועבודת ה' בכלל — ביטול און התפש-טות:

לכל לראש דארף בא משה'ן זיין „קיבל תורה מסיני". דערנאך דארף אבער זיין דער „ומטרה כו", ס'איז ניט גענוג אז ער זאל בלייבן א מקבל, נאר תורה דארף ביי אים זיין באופן של התפשטות, ער דארף איבערגעבן און לערנען תורה מיט אנדערע (ועד"ז בא יהושע — איז נוסף צו זיין ביטול וקבלה פון משה, ווערט דערנאך זיין השפעה „ויהושע לזקנים", און אזוי מדור לדור — „וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה"). און איז דעם באשטייט די שלימות פון „משה קבל תורה מסיני" — בשעת דאס קומט ארויס אין „ומטרה".

און דעריבער איז די משנה מסיים, אז אויך בא די אנשי כנסת הגדולה איז (ניט געווען נאר די קבלה פון די נביאים, נאר אויך) „הם אמרו" — אלס משפיעים, און ניט נאר איין ענין, נאר „שלישה דברים", ע"ד כללות התורה וועלכע איז „אוריין תליתאיי" דוקא".

און אויך דער תוכן פון די „שלישה דברים" איז נוגע צו דעם תוכן הנ"ל:

„והעמידו תלמידים הרבה": אע"פ וואס די הקדמה דארף זיין דער ביטול פן דעם תלמיד לרבו, און אויך דערנאך — מתון בדין שעי"פ שכלו — זאגן די אנשי כנסת הגדולה א הוראה, אז ער

65 ראה ביאורים לפרקי אבות כאן, שזהו הביאור בהלשון „מסיני", ולא „מהקביה" — כי סיני (מכ"ך מכל סורייא — מדרש תהלים (כאבער) סח. יז) רומז על הביטול שצ"ל בקבלת התורה.

66 שבת פה, א.

67 ולכן מוסיף במשנה ומדייק שהיו „שלישה דברים" — דמנינא למה לי.

68 מ"ק ה. ס"עא. ושינ.

69 תהלים פד. ח.

פריער — „מן הבטן“⁷⁵), און אויך קטנות — כמובן מזה וואס די ראי' אז מ'ציילט שבת לוי „מן הבטן“ איז פון יוכבד, אשר ילדה אותה ללוי במצרים עם כני- סתה בפתח מצרים ילדה אותה ונמנית בשבעים נפשות כו' היא השלימה את המנין“⁷⁶ —

דארף בא' יעדער איד זיין די עבודה פון בני מררי (ביטול) און די עבודה פון בני קהת ובני גרשון (התפשטות) אין זיין משכן הפרטי“⁷⁷:

דער יסוד (די אדנים) והתחלת העבודה דארף זיין ביטול, ובכללות — ביטול צו דעם אויבערשטן און צו אלע זיינע ציוויים, ובפרטיות — ביטול צו זיין רב פון וועמען ער לערנט תורתו של הקב"ה (וואס דורך דעם ווערט ער בטל צו דעם אויבערשטן), וואס דאס עפנט פאר אים אויף דעם וועג ער זאל מקבל זיין תורה ומצוות, און זיי מקיים זיין בפועל, כאופן פון „נעשה“.

צוזאמען דערמיט האט מען געגעבן יעדער מענטשן זיין שכל און מדות, וועלכע ער דארף אויסנוצן במילואם, דורך דעם וואס ער ווערט בכח עצמו א מהלך אין זיין עבודה, אז ער לערנט תורה בהבנה והשגה שלו („נשמע“) מיטן גאנצן תוקף (און בלייבט ניט באם ביטול פון „נעשה“, אז קיין פאר- שטאנד), נאר ער זאגט „ונשמע“ און טוט (נעשה) דעם ונשמע. און ניט נאר וואס דאס שוואכט ניט אפ זיין מעשה ח"ו וח"ו, וואס המעשה הוא העיקר“⁷⁸, נאר

הרבה, דלכאורה איז די שלימות בזה ניט „והעמידו“, נאר ער זאל זיי מאכן פאר מהלכים“?

יש לומר, אז דער ענין פון „העמידו“ גיט צו, אז אויך נאך דעם וואס דער תלמיד ווערט א מהלך און א מחדש, זאל ער „שטיין“ און זיינע חידושים זאלן זיין געבויט אויף די יסודות וואס ער האט מקבל געווען מרבו. ביי אז לאחרי החי- דוש שלו — זאל ער האבן מן המוכן דעם ענטפער אויף דער שאלה (הרגילה בש"ס): מנא הני מילי.

י. דער לימוד דערפון לכל אחד ואחת מ'שראל — „והחי יתן אל לבו“⁷⁹:

בא' יעדער איד דארפן זיין ביידע עבו- דות פון ביטול והתפשטות, אזוי ווי ס'איז געווען בא' מתן תורה — „נעשה ונשמע“.

ובפרט מצד דעם וואס יעדער איד האט בכח צו טאן די עבודה פון שבת לוי, כפס'ד הרמב"ם⁸⁰, אז „לא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש אשר נדבה רוחו כו“ (ובפרט אז בא' מ'ת האט זיך אויפגעטאן אז יעדער איד געהערט צו „ממלכת כהנים“⁸¹),

און דאס איז אויך כולל ילדי ישראל — קטנים, כמרומז אין מנין שבת לוי אז ער איז „מבן חודש ומעלה“ (און נאך

70) ואף שענין ההליכה הוא שהתלמיד מחדש בכח עצמו, אעפ"כ, מכיון שזה (שהתלמיד נעשה מהלך ומחדש בכח עצמו) הוא ע"י הדרכת הרב, והרב צריך להדריך את התלמיד שיהי' „מהלך“ — מהו הדיוק „והעמידו תלמידים הרבה“?

71) קהלת ז, ב.

72) סוף הל' שמיטה וזיבל.

73) יתרו יט, ו.

74) במדבר ג, טו. וראה לקי"ש חכ"ג ע' 252. ע'

256 ואילך.

75) פרשי' במדבר שם (דמה שנמנו מבן חודש ומעלה הוא לפי שאו נתברר שיצא מכלל נפלים).

76) פרשי' במדבר שם.

77) ראה לקרית פרשתנו כ, ב ואילך.

78) אבות פ"א מ"ז.

ביז אין אן אופן, אָז יעדער תלמיד באַזונדער בלייבט ניט שטיין באופן פון עמידה וביטול, נאָר ער ווערט סוף סוף אַ מהלך — טופח על מנת להטפּיח, אַ נר להאיר" אַנדערע.

יא. אין דעם קומט צו אַ ספּעציעלע הדגשה אין די דורות האחרונים בנוגע צו הפּצת המעִינות חוצה, ווי רבותינו נשיאנו האָבן אַנגעזאָגט און געגעבן כחות צו מפיץ זיין די מעִינות החסידות חוצה,

ובפרט אין אַנזער דור — דער לעצט-טער דור פּן גלות און (ער וועט זיין) דער ערשטער דור פון דער גאולה — דער דור וועלכן כּיָק מוֹרֵחַ אדמוֹרֵי נשיא דורנו האָט געמאַכט יעדערן פון אנשי הדור, אנשים נשים וטף, פּאָר אַ שליח צו מפיץ זיין די מעִינות חוצה, בתוך הפּצת התורה והיהדות בכלל; ער האָט געמאַכט יעדערן פון דעם דור פּאָר אַז „עסקו ציבורי“, וועלכער טראָגט די אחריות ניט נאָר פּאָר זיך אַליין, נאָר אויך פּאָר פּאַרשפּרייטן אידישקייט ביי אידן אַרום זיך.

וואָס דערביי זיינען אויך דאָ די צוויי עבודות הנִיל:

לכל לראש דאָרף זיין דער ביטול צו זיין נשיא, לערנען זיין תורה און אַננע-מען זיינע הוראות, ובתכלית הביטול,

ביז ווי ס'איז ידוע דער פּתגם פון חסידים⁸¹, אָז זייער יום הולדת איז ווען

ריש עיב. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז הל' טושיע ירד ר"ס רמח.

82) להעיר מהקשר לריש פ' בהעלותך (שטרין במנחת שבת זו) — „בהעלותך את הנרות, עד שחאה שלהבת עולה מאליה“.

83) „היום יום ל שבס“.

אדרבה — דורך דעם קומט צו אָז זיין מעשה זאל זיין אויף אַ העכערן אופן, וויבאלד אָז דאָס ווערט אויך אַ תוצאה פון זיין פּאַרשטאַנד און התבוננות.

און אַזוי אויך אין זיין עבודת ה', אין נוסף צו דעם וואָס ביי אים איז דאָ דער יסוד והקדמה פון יראת ה' (ביטול), אין ער אויך עובד ה' מתוך אהבה (קירוב והתפּשטות), וואָס דאָס איז שלימות העבודה⁸².

ועד"ז אויך בנוגע צו השפּעה אויף אַ זולת — באַנונגט ער זיך ניט מיט דעם וואָס ער בלייבט אַ תלמיד פון זיין רב, און אפילו ניט מיט דעם וואָס ער לערנט תורת רבו אין אָן אופן אָז דאָס ווערט זיין שכל ונקראת על שמו⁸³, נאָר ער טוט אויך אויף „והנחידו תלמידים הרבה“ — דורך הפּצת התורה והיהדות, און ניט נאָר איין תלמיד, נאָר „תלמידים הרבה“.

וואָס יעדער מענטש האָט כחות וועלכע מ'האָט ספּעציעל געגעבן צו אים און קיין אַנדער מענטש האָט זיי ניט, און במילא האָט יעדערער זאָכן וועלכע ער קען משפּיע זיין צו אַנדע-רע⁸⁴, און מאַכן פון זיי זיינע תלמידים,

79) ראה רמב"ם הל' תשובה פרק עשירי. — ולהעיר מזהר פרשתנו ככתב א (שאומרים בתיקון ליל שבעות). און בחביבותא תלייא מילתא, דכתיב ואהבת את ה' אלקיך, וכתיב מאהבה ה' אתכם וכתיב אהבתי אתכם אמר ה'. וייל הקשר עם מתן תורה — שג' אהבות אלו הם כנגד הג' עטרות שכתרו בעת מית, אחת נתן המלך בראשו ושתיים נתן בראשם של בניו (ויקיר פכ"ד, ת. וראה ד"ה כששה"ק דערב תגה"ש תשמ"ז. ושיג).

80) ע"ז יט, א. וראה קידושין לב, סע"א ואילך.
81) כהוראת המשנה (אבות רפ"ד). „ויחזו חכם הלומד מכל אדם, היינו שיש מה ללמוד מכל אדם. ולהעיר שגם עני ואביון חייב במצות צדקה (גיטין ז,

דערנאך מאַנט מען אַבער פון אים, אַז ער זאָל ניט בלייבן שטיין באַ די דרגא (פון עמידה וביטול), נאָר ער זאָל אויפֿ-טאָן בכח עצמו און ווערן אַ מהלך אין זיין עבודה, ועוד ועיקר — דורך אַרויס-גיין אין חוזה און דאַרטן מפיץ זיין די מעינות החסידות וועלכע ער האָט מקבל געווען כאַס רבי'ן, און װעמײדו תלמי-דים הרבה, ביז אַז זיי ווערן אויך מהלכים.

יב. דערביי קען ווערן אַ שאלה: וואָס איז אויב ער געפינט ניט אויף ווע-מען צו משפיע זיין אין אידישקייט און אין די מעינות החסידות. אַדער אויב ער לעבט אין אַן עיר שכולה חכמים וסופֿ-רים⁸⁸ — קען ער דאָך מיינען, אַז דע-מולט האָט ער ניט די הוראה פון װעמײדו תלמידים הרבה?

אויף דעם האָט מען אַ הוראה נפלאה פון היינטיקן שיעור רמב"ם:

דער רמב"ם שרייבט⁸⁹ וועגן דעם סדר הפרשת מעשר, אַז אַחר שמפריש-שין מעשר ראשון בכל שנה מפרישין מעשר שני כו', ובשנה שלישית וששית מפרישין מעשר עני' (און ווי ער האָט פריער מאַריך געווען וועגן דעם סדר פון הפרשה, אַז דאָס דאַרף זיין בדיוק בסדר זה⁹⁰).

פון לשון הרמב"ם „מפרישין" איז פאַרשטאַנדיק, אַז די הפרשה דוקא דאַרף זיין אין דעם סדר, משא"כ די נתניה בפועל קען זיין בסדר אחר.

זיי זיינען געקומען דעם ערשטן מאל צו זייער רבי'ן (צו דעם רבי'ן אין זיין דור), ווייל דעמולט איז (בטל געוואָרן זיין פריערדיקע מציאות און ער איז גע-וואָרן אַ מציאות חדשה, כקטן שנולד דמי⁸⁷,

ועיד ווי מתן תורה, וואָס דעמאָלט זיינען אידן געוואָרן ווי אַ גר שנתגייר כקטן שנולד דמי⁸⁸ (וואָס דערפאַר לערנט מען אַפ פון מ"ת דיני גירות⁸⁹), אַ מציאות חדשה, עד כדי כך איז דעמולט געווען דער ביטול פון זייער פריער-דיקער מציאות.

ויש לומר אַז מעין זה איז בשעת אַ חסיד קומט צו זיין רבי'ן — בנוגע צו לימוד פנימיות התורה באופן פון יתפרנסו⁹⁰ מיני — אַז ביי אים איז דאָ דער תכלית הביטול פון זיין מציאות הקודמת, און ער ווערט אין דעם אַ מצי-אות חדשה.

84. כקטן בכ"ף הדמיון — כי יש לומר שיש בו מעלה לגבי קטן שנולד: (א) כקטן שנולד יש גם ירידה לכאורה מהמצב במצי אמו ששם היו מלמדין אותו כל התורה כולה (גדה ל, ב). (ב) קטן שנולד לא שיך ללימוד התורה, וגם כשהגיע לגיל הבנה, הרי הלימוד הוא בסדר והדרגה, משא"כ בחסיד ורבו — הנה אף שגם בפנימיות התורה ישנם דרגות (מקרא שבו, משנה שבו וכו'), הרי החסיד מקבל תיכף כל הענינים שבפנימיות התורה, לא רק האלף-בית, אלא גם הענינים הכי עמוקים בו (עיד מה שבמית קיבלו בני כל התורה, וגם פנימיות התורה, ואדרבה — לפני עשה"ד ה" גילוי דמעשה המרכבה ובאופן של יחזורי (משפטים כד, י"א)).

85. יבמות כב, א. רמב"ם הל' עדות פ"ג ה"ב. טושרע ח"מ ס"ל ס"א.

86. יבמות מו, א"ב. כריתות ט, א. רמב"ם הל' אסורי פריג.

87. לשון התקוזה ת"ז בסופו. הקדמת המקדש מלך לספרו. כסא מלך לתקוזה שם. ועוד.

88. ע"פ ל' חז"ל — אבות פ"ו, ט.

89. ריש הל' מעשר שני.

90. הל' מתנות עניים פ"ז ה"ב ואילך. הל' תרומות פ"ג הכ"ג.

געפינען קיין עני בדעת וועלכע דארף אַנקומען צו זיין השפעה — האָט ער אויך דעמולט אויף זיך דעם גאַנצן חיוב פון .כל ישראל ערבים זה בזה⁹¹, און פון הפצת התורה והיהדות, אַז ער מצדו דאַרף מפריש זיין פון זיינע כחות און זיך צוגרייטן און אַפשאַצן ווי ער קען העלפן אַ צווייטן אידן אין אידישקייט, צוגרייטן די אותיות באַ זיך ווי צו מסביר זיין אַ צווייטן אידן די טייערקייט פון תורה ומצוות וכיו"ב, אַזוי אַז גלייך ווי עס קומט די ערשטע געלעגנהייט זאָל ער דאָס קענען גלייך טאָן בפועל.

ע"ד ווי אַ .שולחני תגר, כשמביאין לו מעות לראות רואה, וכשאין מביאין לו הוא מחזר ומביא משלו⁹² (ניט ווי אַ .שולחני עשיר כשמביאין לו דיגריין לראות רואה וכשאין מביאין לו יושב ותוהא"ם⁹³, ווייל הפצת היהדות והפצת המעיינות חוצה איז .אומנתו, ניט נאָר ווען ער האָט אַ מקבל בפועל, נאָר אויך ווען ער געפינט זיך אליין (ביז אפילו ווען ער שלאַפט חלום'ט ער וועגן דעם), ווי מ'זעט במוחש ביי אַ בעל-הבית בנוגע צו זיין עסק.

ס'איז מובן ופשוט, אַז ער דאַרף טאָן כל התלוי בו צו זוכן (אַליין אַדער ע"י שליח) אַז עני (כפשוטו אַדער עני בדעת) און אים העלפן, אַבער אפילו אויב ער קען דאָס נישט טאָן מאיזה סיבה שתהי, האָט ער אויך גלייך דעם חיוב פון מפריש זיין מצדו די (געלט אַדער) כחות לזה.

און אויף דעם (די הפרשה) איז חל די גאַנצע זריות וואָס דאַרף זיין פונקט ווי

וואָס דאָס איז דאָך אַ חידוש בנוגע צו מעשר שני: בנוגע צו שאר המעשרות, איז יש מבארים⁹⁴ אַז דער עיקר איז די הפרשה און ניט די נתניה, ווייל דורך דער הפרשה ווערט די תבואה אויס טבל (ובפרט באַ מעשר שני וואו ס'איז ניטאָ קיין נתניה): אַבער באַ מעשר עני, וואָס איז אַ גדר פון נתנת צדקה, איז דאָך לכ-אורה דער עיקר אַז דער עני זאָל דאָס מקבל זיין⁹⁵ און עס זאָל אויפּטאָן .החיות⁹⁶ את נפש העני⁹⁷ — אעפ"כ קומט אויס פון דעם רמב"ם אַז די הפרשה אַליין איז אַן עיקר!

דערפון האָט מען דעם לימוד ונפק"מ לפועל:

אפילו בשעת מ'געפינט זיך אין אַ מקום ומצב וואו ס'איז ניטאָ קיין עני, און אפילו ניט קיין גבאי צדקה — האָט מען דעם חיוב פון הפרשת מעשר עני, ועד"ז מובן בנוגע צו הפרשה לצדקה — אַז ער זאָל מפריש זיין מממונו לצדקה (און ווען עס קומט די ערשטע געלעגנהייט גיט ער דאָס אַפ בפועל).

ועד"ז איז אויך מובן בנוגע צו צדקה רוחנית — הפצת היהדות והפצת המעיינות חוצה: אפילו אויב ער געפינט זיך אין אַ מקום ומצב וואו ער קען ניט

91) מרגינתא טבא וקנאת סופרים לשה"צ להרמב"ם שורש יב. וראה רש"י יומא פג, א ד"ה כי פליגי. גיטין ל, א ד"ה ואע"ג.

92) ועד שהמאנד סלע מתוך ידו ומצאה עני והולך ונתפרנס בה מעלה עליו הכתוב כאילו זכה (ספרי כד, יט).

93) תנחומא משפטים טו.

94) ועד שכל ענין הצדקה הוא משום שיש מצאות העני, כמוכן מדברי הקביה לדוד בטעם בריאת עשירים ועניים — ד.ח.סד ואמת מן יצורוהו, אם יהיו כולם עשירים אַ עניים מי יוכל לעשות חסד? (תנחומא משפטים ט. שומר פליא, ה).

95) שבועות לו, טע"א. ועוד.

96) ספרי ופרש"י דברים א, יג.

בא נתינת הצדקה".

תפקיד איז צו פארזארגן און פאר-
שפרייטן אידישקייט און אידישן חינוך
וכו, און אעפ"כ, לאחרי די אלע גוטע
זאכן וואס מ'טוט, און פשיטא ופשיטא אז
רבים הם, איז דאס — בנוגע צו חינוך
— שלא בערך וויפל מ'דארף טאן. ומב-
היל — דער מצב איז הולך ומתדרדר!

אפילו וועגן א מצב פון לאפרושי
מאיסורא — וואלט מען אויך ניט גע-
טארט אויפהערן רעדן ביז מ'באווארנט
דעם איסור, על אחת כמה וכמה כנדוד
וואו עס רעדט זיך וועגן לאפרושי פון
היפך החיים ממש, פקוח נפשות ברוח-
ניות פון הונדערטער טויזנטער אידישע
קינדער, וועלכע באקומען ניט קיין
תורה-חינוך, וואס היא חיינו ואורך
ימינו!

ואין צורך כלל וכלל צו מאריך זיין
אין די געוואלדיקע וויכטיקייט וכו' וכו'
— אז אידישע קינדער זאלן באקומען א
אידישן חינוך, אויף וויפל דאס איז נוגע
צו דעם עתיד פון זייער לעבן און פון
דעם גאנצן אידישן פאלק.

דער עיקר איז כפשוט, ניט אפשטעלן
זיך בא די געשרייען וועגן דעם און די
אסיפות וקאמיטעטן וואס מ'מאכט בקשר
דערמיט — נאר די מעשה בפועל: אז
קומענדיק איצטער פון זמן מתן תורתנו,
3300 יאר זינט די תורה איז געגעבן גע-
ווארן, מיט אלע מעלות פון דעם זמן —
זאל יעדער יחיד, ועאכריכ — די מוס-
דות וואס זיינען פארבונדן דערמיט, וב-
מיוחד אין ארץ הקודש, וואו ס'איז נאך
לייכטער טאן אין דעם אלעם — זאלן
אנהויבן טאן בפועל ממש אין דעם
במיוחד און אויף אינגאנצן א נייעם
פארנעם צו אריינברענגען אידישע קינ-
דער אין א תלמוד תורה, א חדר, א
ישיבה וכיו"ב,

ומובן אז ער דארף זיך דערנאך גלייך
משתדל זיין זוכן דעם עני (אדער
משפיע זיין אויף איינעם וואס יענער
וועט געפינען דעם עני), און אים ארויס-
העלפן. און וויבאלד אז מחשבה טובה
הקביה מצרפה למעשה, עאכריכ
בשעת ביי אים איז דא מעשה ההפרשה
— שטעלט אים צו דער אויבערשטער
די מעגלעכקייט ער זאל מקיים זיין די
נתינה בפועל".

יג. איינער פון די העכסט-וויכטיקע
הוראות וואס מ'דארף ארויסנעמען פון
כל האמור לעיל — איז בנוגע צו די
השתדלות וואס דארף זיין אין חינוך פון
אידישע קינדער, ובפרט קומענדיק איצ-
טער פון זמן מתן תורתנו, ווען אידן
האבן באנייט זייער פארבונד מיט תורה
און אידישקייט, און אויך — בנוגע צו
חינוך פון זייערע קינדער, וואס בנינו
עורבים אותנו⁹⁷:

לידער איז היינט א מצב (אויב מ'קען
דאס אנרופן בשם מצב ...) אז מ'דארף
ניט זוכן אידישע קינדער וועלכע זיינען
עניים בדעת, אין אליף-ביית פון תורה
און אידישקייט.

עס זיינען פאראן הונדערטער טויזנ-
טער אידישע קינדער, רחמנא ליצלן,
וועלכע באקומען ניט קיין אידישן
חינוך!!

און דער עיקר הבהלה איז, אז עס
זיינען פאראן הונדערטער אידישע
מוסדות, ומהם — אויך די וואס זייער

97) ראה אנה"ק סכ"א.

98) קידושין מ, א. רפד.

99) סה"מ תשי"ב ע' 87.

100) שה"ש פ"א, ד.

זייערע עלטערן (מיט כבוד ודרך-ארץ) — והשיב לב אבות על בנים ע"י בנים¹⁰³.

ד. ויהי רצון, אז די פאך ווערטער זאלן זיין מועט המחזיק את המרובה — ובכל אופן וויפל מיועט נאָר רעדן וועגן דעם איז דאָס כלל וכלל ניט גענוג צו אויסמאַלען די ערנסטקייט פון דעם מצב — צו מערר זיין אידן בכל מקום שהם, וועגן זייער אחריות אין הפצת היהדות — און הפצת המעניות חוצה, ובמיוחד — בנוגע צו חינוך פון אידישע קינדער.

און דער אויבערשטער זאל העלפן, אז בקרוב ממש זאל מען שוין ארויסגיין פון גלות, בנערינו ובזקנינו גוי בבנינו ובבנותינו¹⁰⁴, קהל גדול ישוּבו הנה¹⁰⁵, יעדער איד און אלע אידן, קיין איין און איינציקער איד וועט ניט בלייבן אין גלות, און מיועט אלע געהעריקע צו גוי קדוש גיין אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, לבית המקדש השלישי, ובקדש הקדשים, ולא עכבן אפילו כהרף עין¹⁰⁶.

דורך ארויסקומען מיט נייע מיטלען ווי צו דערגרייכן די קינדער אליין, ומה טוב — דורך זייערע עלטערן, אבער אפילו אויב ניט, איז כדאי רעדן מיט קינדער אליין און זיי מסביר זיין די וויכ-טיקייט פון לערנען תורה און וועגן זייער אידישע נשמה און אידישקייט אין אלגעמיין, לערנען די תורה וואָס זייערע עלטער-זיידעס און אידן במשך אלע דורות האָבן געלערנט, און האָבן זיך דערמיט געהאלטן ביז צו מסירת נפש ממש. ביז כדברי הר"ג אז, אומתנו איננה אומה כי אם בתורת¹⁰⁷.

און אע"פ אז עס געפינט זיך אַ סאַטער אָדער אַ מוטער וועלכע זיינען אַמאַל ניט מסכים דערמיט, איז שוין בלאו הכי מקויים געוואָרן דער סימן פון עקבתא דמשיחא, אז, בת קמה באמהי¹⁰⁸ (ועד"ז באַ בנים), דאָרף מען דאָס אויסנוצן לצד הטוב — בנוגע צו איינווירקן אויף קינדער, אז זיי זאלן וועלן לערנען תורה, און מאַנען דאָס בתוקף המתאים.

וכטבע פון קינדער — בשעת מיועט מיט זיי רעדן דברים היוצאים מן הלב וועגן די אמתקייט און טייערקייט פון תורה, וועלן זיי זיך אַנכאַפן אין דעם מיט אַ חיות והתלהבות, ביז אז זיי וועלן קומען אַהיים און אידן משפיע זיין אויף

103) טוף מלאכי ובמשיח.

104) בא י. ט.

105) ירמ" לא. ז.

106) מכלתא ופרשיי בא יב. מא.

101) האמונות והדעות מ"ג ס"ז.

102) מיכה ז. ו. סנהדרין צו, א.

לזכות

ידידנו הנעלה, עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
מגדולי מפיצי מעינות תורת רבינו
החתן הרה"ת מנחם מענדל שי' מיניץ
והכלה המהוללה מרת מרים תחי' פינק

לרגל יום חתונתם הבעל"ט
ביום רביעי ט"ז סיון ה'תשפ"ב

יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל
בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כרצוה"ק ולנח"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א
מתוך ברכה והצלחה בגו"ר אושר ושמחה תכה"י